

Dosarul nr. 2ra-1279/23
2-22088407-01-2ra-13072023

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud.: E. Silivestru)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud.: V. Sîrbu, Iu. Cotruță, D. Dulghieru)

ÎNCHEIERE

15 mai 2024

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată, în componență:
Președinte, judecător
Judecători

Stela Procopciuc
Mariana Ursachi
Oxana Parfeni

examinând admisibilitatea recursului declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova,

în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Elena Strigunov împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea faptului încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei, repararea prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 24 mai 2023 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respins apelul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova și menținută hotărârea din 12 decembrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, prin care a fost admisă parțial acțiunea,

c o n s t a t ă :

La 22 iunie 2022, Elena Strigunov, reprezentată de avocata Natalia Ctitor, a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea faptului încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei, repararea prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată (f. d. 2-4).

În motivarea acțiunii, a indicat că la data de 11 februarie 2020, reclamanta Elena Strigunov a depus cerere de chemare în judecată împotriva BC „Victoriabank” SA cu privire la anularea contractului de ipotecă nr. 2739 din 07 august 2018 și compensarea cheltuielilor de judecată, cauza civilă nr. 2-2590/2020, aflată în procedura Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

Prin încheierea din 02 martie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, a fost respinsă cererea de asigurare a acțiunii depusă de reclamantă, în pofida faptului că pentru ultima exista riscul de a fi evacuată din apartamentul său, care este

obiectul contractului de ipotecă a cărui nulitate se invocă, cu ulterioara înstrăinare a acestuia de către creditorul BC „Victoriabank” SA.

A menționat că prin hotărârea instanței de fond din 18 octombrie 2021, instanța de judecată a respins revendicările reclamantei.

Ulterior, la data de 20 octombrie 2021, a fost depus apelul nemotivat împotriva hotărârii din 18 octombrie 2021.

A precizat că astfel, reclamanta și-a manifestat dezacordul cu soluția instanței de fond, în speranța ca instanțele ierarhic superioare vor emite o altă soluție, mizând pe respectarea termenilor de procedură și de definitivare a cauzei sale, or, pentru reclamantă, fiecare zi de tergiversare a examinării problemei sale juridice, îi creează riscul de a fi evacuată din locuința sa și de a pierde dreptul de proprietate asupra acesteia.

Odată ce a sesizat că termenul de procedură privind perfectarea actului judecătoresc motivat, prevăzut la art. 236 alin. (5) din Codul de procedură civilă, a fost cu mult depășit, la 22 aprilie 2022, reclamanta a adresat instanței de fond o cerere cu privire la notificarea hotărârii motivate din 18 octombrie 2021.

Reclamanta a obiectat că, până la înaintarea prezentei cereri de chemare în judecată, dânsa nu a recepționat hotărârea motivată din 18 octombrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru și, respectiv, cauza vizată nu a fost remisă instanței de apel.

În opinia reclamantei, are loc o tergiversare a examinării cauzei cu privire la anularea contractului de ipotecă, iar până la definitivarea judecării cauzei date, inclusiv în instanțele superioare, dânsa riscă să piardă dreptul de proprietate asupra bunului său, ținând cont inclusiv de faptul că instanța de fond i-a respins cererea de asigurare a acțiunii prin suspendarea executării documentului executoriu de intrare în posesiune a BC „Victoriabank” SA, cu ulterioara înstrăinare a bunului.

A obiectat că este profund dezamăgită de calitatea justiției naționale, or, în calitate de justițiabil, dânsa aspiră la o tranșare într-un termen rezonabil a revendicărilor sale cu privire la dreptul său fundamental la proprietate privată.

De asemenea, reclamanta a punctat că este afectată moral prin faptul că, având un comportament disciplinat și de bună-credință din punct de vedere procesual, până la momentul depunerii prezentei cereri de chemare în judecată (cu depășirea termenului procesual de redactare a hotărârii motivate de mai mult de 6 luni – perioadă în care, într-un ritm procesual exigent, examinarea cauzei putea fi definitivată, inclusiv de către instanța de recurs) nu i-a fost adusă la cunoștință hotărârea motivată, cauza fiind reținută nejustificat în instanța de fond.

Prin urmare, cumulul acestor circumstanțe afectează esențial dreptul său la un proces echitabil și la protecția dreptului de proprietate, garantat de art. 6 și art. 1 al Protocolului nr. 1 la Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

În drept, reclamanta Elena Strigunov, reprezentată de avocata Natalia Ctitor, și-a întemeiat pretențiile în baza prevederilor art. 166, 167 din Codul de procedură civilă, art. 2 din Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a

cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, art. 9, 46 din Constituția Republicii Moldova, precum și art. 6, art. 1 din Protocolul Adițional 1 la Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

Reclamanta Elena Strigunov, reprezentată de avocata Natalia Ctitor, a solicitat admiterea acțiunii, constatarea încălcării dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei civile nr. 2-2590/2020, intentate în baza cererii de chemare în judecată din 11 februarie 2020, repararea prejudiciului moral în mărime de 200 000 de lei și compensarea cheltuielilor de judecată.

La 18 noiembrie 2022, Elena Strigunov, reprezentată de avocata Natalia Ctitor, a depus cerere de concretizare a pretențiilor din acțiune, prin care a solicitat admiterea acesteia, constatarea încălcării dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei civile nr. 2-2590/2020, intentate în baza cererii de chemare în judecată din 11 februarie 2020, repararea prejudiciului moral în mărime de 300 000 de lei și compensarea cheltuielilor de judecată (f. d. 36-39, 57).

Prin hotărârea din 12 decembrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, a fost admisă parțial acțiunea.

S-a constatat încălcarea dreptului Elenei Strigunov la judecarea în termen rezonabil a cauzei civile nr. 2-2590/2020.

S-a încasat din contul bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, suma de 10 000 de lei, cu titlu de prejudiciu moral și suma de 10 000 de lei, cu titlu de cheltuieli de asistență juridică.

În rest, pretențiile Elenei Strigunov au fost respinse (f. d. 63, 68-74).

La 14 decembrie 2022, Ministerul Justiției al Republicii Moldova a declarat apel nemotivat împotriva hotărârii din 12 decembrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru (f. d. 66), iar la 04 aprilie 2024, a fost depus apelul motivat, prin care a solicitat admiterea acestuia, casarea hotărârii primei instanțe, în partea admiterii parțiale a acțiunii, cu emiterea în partea dată a unei noi hotărâri de respingere ca neîntemeiată a acțiunii (f. d. 84-88).

Prin decizia din 24 mai 2023 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova și menținută hotărârea din 12 decembrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru (f. d. 106, 107-115).

Întru argumentarea soluției emise, instanțele de judecată ierarhic inferioare au reținut că raportul întocmit de Curtea de Apel Chișinău privind modul de respectare a termenului rezonabil de examinare a cauzei civile nu poate fi reținut ca o justificare în vederea respingerii cerinței reclamantei referitor la încălcarea termenului de judecare a cauzei civile în care se pretinde încălcarea, or, termenul de examinare a cauzei nu a fost unul rezonabil, demonstrând un caracter temporal excesiv.

În partea ce ține de miza pentru reclamant, ca fiind un criteriu esențial pentru aprecierea caracterului rezonabil al termenului de judecare a cauzei, instanțele de judecată au relevat că procesul civil prezintă importanță pentru reclamanta Elena Strigunov, în special ținând cont de obiectul juridic al acestuia, și anume anularea contractului de ipotecă.

În consecință, instanțele de judecată au concluzionat că, având în vedere perioada examinării cauzei civile de peste doi ani, de comportamentul părților la judecarea cauzei, de complexitatea cauzei, precum și de miza pentru reclamantă, este întemeiată pretenția Elenei Strigunov cu privire la constatarea încălcării dreptului la examinare în termen rezonabil a cauzei.

În același timp, instanțele ierarhic inferioare au stabilit că quantumul prejudiciului moral, solicitat de către reclamantă, în mărime de 200 000 de lei, este unul exagerat, în timp ce suma de 10 000 de lei constituie un quantum echitabil și suficient pentru repararea prejudiciului moral cauzat reclamantei, în urma tergiversării judecării în termen rezonabil a cauzei civile și ar atinge scopul și finalitatea prevăzută de lege.

La 13 iulie 2023, Ministerul Justiției al Republicii Moldova a declarat recurs împotriva deciziei din 24 mai 2023 a Curții de Apel Chișinău, prin care a solicitat admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărâri de respingere ca neîntemeiată a acțiunii (f. d. 120-123).

În motivarea recursului, a indicat că instanțele de judecată inferioare au interpretat în mod eronat legea.

A reiterat că, potrivit raportului motivat prezentat de Curtea de Apel Chișinău, judecarea îndelungată a cauzei în care se pretinde încălcarea s-a datorat mai multor împrejurări, printre care: neprezentarea părților la ședințe, existența cererilor de amânare, a cererilor pentru luare de cunoștință de materialele dosarului, a cererilor de concretizare, expirarea termenelor stabilite pentru ședințele judiciare, concediul anual de odihnă al judecătorilor.

Mai mult, pe parcursul examinării cauzei, instanța de judecată a ținut cont de principiul contradictorialității și egalității părților în drepturi procedurale, precum și a creat condiții egale pentru exercitarea drepturilor acestora.

În plus, a precizat că reclamanta nu a făcut uz de pârghiile procesuale de care dispunea și nu a înaintat instanței de judecată o cerere de urgentare a examinării cauzei, în ordinea art. 192 din Codul de procedură civilă.

Prin încheierea din 02 octombrie 2023 a Curții Supreme de Justiție, s-a expedit intimatelor Elena Strigunov copia recursului declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova și s-a comunicat dreptul de depunere, în termen de până la o lună, a referinței, cu expunerea asupra obiecțiilor materiale și procedurale invocate în cererea de recurs (f. d. 128).

Până la data stabilită pentru examinarea admisibilității recursului, Elena Strigunov nu a făcut uz de dreptul său procesual de a depune referință.

În conformitate cu prevederile art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Dispozitivul deciziei Curții de Apel Chișinău a fost pronunțat public la 24 mai 2023 (f. d. 106).

Potrivit scrisorii de însoțire anexate la materialele cauzei, rezultă că copia deciziei motivate a instanței de apel a fost expeditată în adresa Ministerului Justiției

al Republicii Moldova la 27 iulie 2023 (f. d. 116), însă la materialele cauzei lipsesc date care ar confirma recepționarea acesteia de către recurent.

Astfel, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că, în speță, calea de atac în ordine de recurs a fost demarată în interiorul termenului legal, deoarece cererea de recurs a fost depusă la 13 iulie 2023 (f. d. 120).

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră oportun de a învedera că, prin Legea pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) nr. 246 din 31 iulie 2023, în vigoare 18 august 2023, cu excepția art. IV, V pct. 1-9 și 11-16 și art. VII – 01 septembrie 2023, publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 318-321 art. 570 din 18 august 2023, au fost introduse modificări în Codul de procedură civilă, inclusiv la capitolul XXXVIII – Recursul, secțiunea a 2-a, recursul împotriva actelor de dispoziție ale curților de apel.

Conform art. XI alin. (3) din Legea pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) nr. 246 din 31 iulie 2023, recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursurilor.

În această consecvență, se deduce că admisibilitatea recursului declarat de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova împotriva deciziei din 24 mai 2023 a Curții de Apel Chișinău, va fi examinată în baza temeiurilor stipulate în redacția art. 432 din Codul de procedură civilă, în vigoare până la 01 septembrie 2023.

Examinând admisibilitatea recursului, fără prezența participanților la proces, în acord cu procedura specificată la art. 440 din Codul de procedură civilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că cererea de recurs depusă de Ministerul Justiției al Republicii Moldova este inadmisibilă, pentru motivele ce succed.

În conformitate cu art. 440 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia dintre temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători, printr-o încheiere irevocabilă adoptată în lipsa părților, declară recursul inadmisibil.

Încheierea privind inadmisibilitatea recursului, care conține sumar faptele cauzei, motivele și temeiul inadmisibilității, se publică pe pagina web oficială a Curții Supreme de Justiție și se expediază părților.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că procedura admisibilității constă în verificarea faptului dacă motivele invocate în recurs se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă (în redacția în vigoare la data depunerii cererii de recurs).

În conformitate cu prevederilor art. 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă (în redacția în vigoare la data depunerii cererii de recurs), părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procesual.

Alineatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Verificând motivele de casare, invocate în recurs de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție atestă că acestea nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă, deoarece se referă la dezacordul recurentului cu soluția pronunțată de către instanța de apel și nu relevă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau procedural, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție, verificând din oficiu existența circumstanțelor expuse în art. 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă, și anume dacă au fost săvârșite alte încălcări decât cele indicate ce ar constitui temei de declarare a recursului în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau dacă instanța de apel a apreciat probele arbitrar, sau dacă ar exista erori comise ce ar duce la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, nu a depistat.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că recursurile exercitate conform Secțiunii a II-a au caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

Totodată, potrivit jurisprudenței CtEDO, recursul trebuie să fie efectiv, adică să fie capabil să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că recursul declarat de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova conține obiecții de fapt și de drept, similare celor expuse anterior în cadrul examinării cauzei, care au fost analizate de către instanța de apel, fiind apreciate corespunzător. În consecință, nu există aparența unei încălcări a dreptului recurentului la soluționarea tuturor argumentelor cu privire la judecarea cauzei în apel, în modul în care este garantat de art. 6 § 1 al Convenției.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează faptul că dezvoltarea recursului trebuie să cuprindă o motivare corespunzătoare, în sensul arătării cu claritate a acelor critici, care sunt de natură a învedera netemeinicia hotărârii și care se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă. Nu este suficientă simpla expunere a

circumstanțelor faptice ale cauzei, fiind necesară motivarea recursului cu indicarea motivelor de netemeinicie pe care se bazează, precum și dezvoltarea lor. Motivarea recursului presupune nu doar exprimarea nemulțumirii față de actul de dispoziție pronunțat în apel, ci expunerea tuturor motivelor pentru care, din punctul de vedere al părții, instanța a pronunțat o hotărâre neîntemeiată. Recursul nu se poate limita la o simplă indicare a textelor de lege, ci implică determinarea greșelilor imputate instanței de apel și o minimă argumentare a criticii în fapt și în drept, precum și indicarea probelor pe care se bazează aceste critici.

Drept urmare, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că argumentele invocate de către recurent nu pot constitui temei de admisibilitate a recursului, deoarece nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural, și, respectiv, nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

În astfel de circumstanțe, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție concluzionează de a aprecia recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, ca fiind inadmisibil.

Conform celor expuse, în temeiul art. 431 alin. (1) și (2), art. 433 lit. a), 440 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Se consideră inadmisibil recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova împotriva deciziei din 24 mai 2023 a Curții de Apel Chișinău. Încheierea este irevocabilă.

Președinte, judecător

Stela Procopciuc

Judecători

Mariana Ursachi

Oxana Parfeni